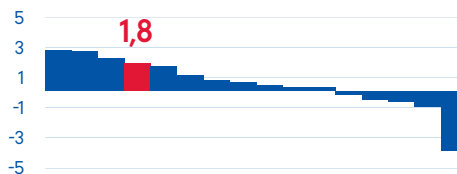

TOIDUAINETE JA JOOGITOOTMINE

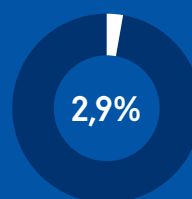
Elutähtis ja suures osas kohalikku toorainet kasutav majandusharu, mille vastupidavust kriisis on toetanud tarbijate püsiv nõudlus ja ettevõtete suur tähelepanu hügieeninõuetele. Tulevikuarengud on tugevalt mõjutatud inimeste tarbimisharjumustest ja sissetulekute tasemest, aga ka keskkonnanõuete karmistumisest. Sissetulekute kahaneses hakkavad hinnatundlikud tarbijad eelistama kodumaise toodangu asemel odavamaid importkaupu. Kuigi siseturg moodustab põhiosa ehk kaks kolmandikku ettevõtete käibest, on eksportööride jaoks suureks riskiks kriisiga kaasnev proteksionismi kasv eksportturgudel.

KRIISILE VASTUPANUVÕIME INDEKS

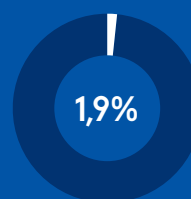
(-5...+5)

HÕIVATUTE
OSAKAAL
(2019)

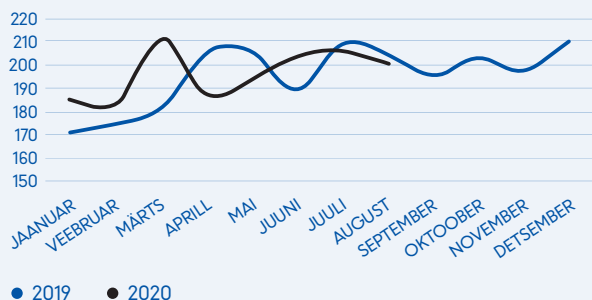

OSATÄHTSUS
LISANDVÄÄRTUSES
(2019)

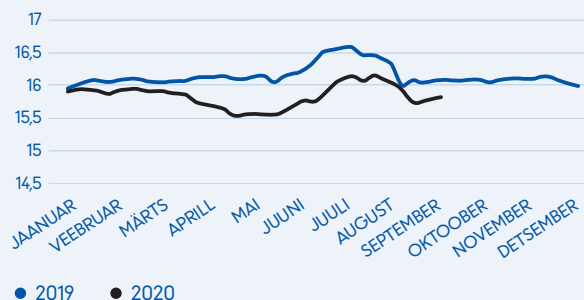
ETTEVÕTETE KUUKÄIVE, 2019-2020

DEKLAREERITUD KÄIVE, MILJONITES EURODES

TÖÖSUHTED KOKKU, 2019-2020

DEKLAREERITUD TÖÖSUHTED, TUHANTES

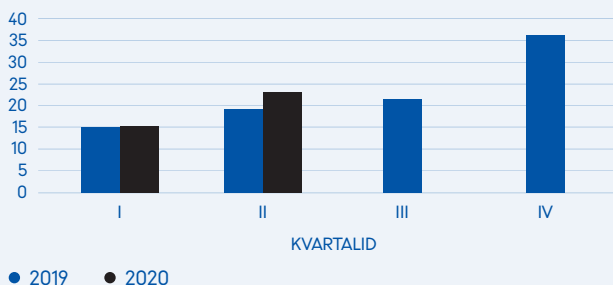

KUUKÄIBE MUUTUS ALLHARUDE KAUPA, 2020 VÕRRELDES 2019. AASTA SAMA KUUGA

HARU / KUU	Jaanuar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August
TOIDUAINETE TOOTMINE	8,8%	4,9%	15,3%	-6,9%	-3,1%	4,2%	0,7%	-1,3%
JOOGITOOTMINE	5,1%	4,1%	23,1%	-20,6%	-18,2%	23,5%	-9,8%	-6,4%

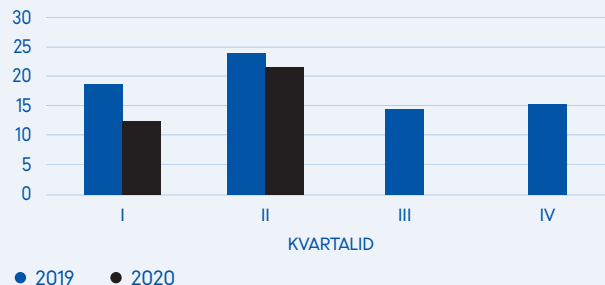
ETTEVÕTETE INVESTEERINGUD MATERIAALSESSE PÕHIVARASSE, 2019-2020

MILJONITES EURODES

ETTEVÕTETE KOGUKASUM (-KAHJUM), 2019-2020

MILJONITES EURODES

VIIRUSKRIISI MÕJUKANALID

- Kriisi mõju jõudis sektorisse esmalt läbi ostupaanika - kaupluste riiulid osteti mitmetest toiduainetest tühjaks. Tootjad ja tarnijad polnud ootamatult suureks kaubakoguste ja tellimuste kasvaks valmis.
- Eriolukorra välja kuulutamisel jäid inimesed koju, mistõttu hotellide ja restoranide sektorile suunatud ettevõtete müügid langesid, need ettevõtted jäid teistele võlgu ning tekkis ringvõlgnevus. Suure tagasilöögi said ka kondiitritoodete tootjad.
- Hotellide ja restoranide sektorile mõeldud müügid suunati ümber jaekaubanduse jaoks tootvatele ettevõtetele.
- Kriisi alguses läks hästi kuivainesektoril, kuid lähiajal võib seal müük langeda, sest inimesed tarbivad kogutud varusid. Suhteliselt hästi on läinud ka lihatööstusel.
- Piiride sulgemisega tekkinud tõrked kaubavedudel takistasid nii eksporti kui ka importi.

STRATEEGIAD KRIISI ÜLEELAMISEKS JA TULEVIKUKS

- Ettevõtteid töötasid välja kriisiplaanid, mõeldi läbi ja valmistuti erinevateks stsenaariumideks.
- Kõrgendatud tähelepanu haigestumiste ennetamisele – isikukaitsevahendid töötajatele, väravates temperatuuri mõõtmine.
- Tööta jäänud Eesti inimeste värbamine välistööjõust vabaks jäänud kohtadele.
- Tarbijate rahustamine kokkuostmispaanika ohjeldamiseks.
- Töötajate koondamine.
- Varem toitlustus- ja majutussektorile oma tooteid müünud väikeettevõtteid löid e-poode ning liikusid jaekaubandusse.

TEGURID, MILLE OSAS VALITSEB TULEVIKUS SUUR EBAKINDLUS

Viiruse edasine levik

Välistööjõudu puudutavad otsused

Tööpuuduse kasv, mis võib kaasa tuua tarbimise vähenemise

Rohepöördega kaasnevad kohustused

VÕIMENDUNUD TRENDIDEGA SEOTUD ÄRIVÕIMALUSED JA RISKID

Innovatsioon ja automatiseerimine – sektori hinnangul on Eesti traditsioonilistel ettevõtetel üldiselt ülikeeruline olla maailmas arendus-töö esirinnas, pigem ollakse valmis kasutama ennast toestanud uuendusi. Toidutööstuse innovatsioon võiks tulla tervislikkuse suunalt. Arenevad ka sünteetilise bioloogia rakendused, nt tehisihiha. Automatiseerimises ja digitaliseerimises on sektoris suuri vajakajäämisi - kõigist ettevõtetest 63% moodustavatel mikro- ja väikeettevõtetel puudub väikeste mahtude tõttu tahe, keskmistel ja suurettevõtetel aga napib raha.

Keskkonnanohiuga seotud nõuded – kohustused, mis tulevad toidutööstusele lähiaastatel läbi Euroopa kliimanõuete karmistamise, jõuavad toitute ja jookide hindadesse. Näiteks ELi plastistrateegiaga tekkiv kohustus minna üle plastilt keskkonnasõbralikematele pakke-materjalidele eeldab sektori ettevõtetelt mahukaid investeeringuid.

Töötuse kasv – ühelt poolt toob töötuse kasv kaasa nõudluse vähenemise kodumaise toodangu järgi, kuid teisest küljest aitab sektoril saada mõistlikumatel tingimustel tööjõudu.

Eelista kodumaist – viiruskriisi üks positiivseid mõjusid on olnud tähelepanu juhtimine kodumaiste tootjate olemasolu olulisusele, mis tagab varustuskindluse.

Proteksionismi kasv eksporditurgudel – kriisi mõjul hakatakse rõhutama toidu päritolu eksporditurgudel ja luuakse negatiivne foon importkaupade suhtes, mis halvendab Eesti ekspordivõimalusi. Enim kaotavad proteksionismist väikeriigid, kellel pole kuulsaid brände, mida kõik tunneks ja ostaks.

SEKTORI ETTEPANEKUD RIIGI TEGEVUSEKS, ET TOETADA ETTEVÕTETE PIKAAJALIST KONKURENTSIVÕIMET

- Maksusüsteemi ülevaatamine – tööjõumaksude, kütuse- ja elektriaktsiiside vähendamine.
- Ettevõtete toetamine väga selgete ja läbipaistvate kriteeriumite alusel – toetused ei tohi tekitada ebavõrdset olukorda.
- Majanduskeskkonna stabiilsuse tagamine – „ei“ mittekriitilistele üleöö-otsustele.
- Tootearendustoetused koostöök teadlastega.
- Eestimaise toodangu propageerimine.

“

Kui Sul täna ei ole lemmik vihikut või nõudepesu-vahendit – mitte midagi ei juhtu. Aga kui sul ei ole elementaarseid põhitoidu-aineid, siis...